

ภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
(ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557)
Cartoons from Thairath newspaper (Between August 2554
to February 2557)

นำฝน สารคุณ, กฤษฏา ศรีธรรมมา, บุญยงค์ เกศเทศ
Numfhon Sarakun, Kritsada Sritunma, Boonyong Kedthed
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakarm Rajabhat University
E-mail: numphon87@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ข้อมูลในการวิเคราะห์ คือ ภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐของชัย ราชวัตร (สมชัย กัตถัญญตานุรักษ์) และเซีย (ศักดิ์ดา แซ่เอี้ยว) ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557 จำนวน 853 ฉบับ แนวคิดที่นำมาปรับใช้ในการวิจัยนี้ คือแนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกประเภทของการ์ตูนล้อเลียน ของกนกพร จันทรมงคล, ชีระ ธิญไพบุลย์ และแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อความหมาย เพื่อสื่ออารมณ์ขันของประสพโชค นวพันธ์พิพัฒน์ โดยอ้างอิงถึง (Polly Keener)

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมี 5 ประเด็นตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ เนื้อหาด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเนื้อหาด้านวัฒนธรรมและการศึกษา ส่วนกลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ตามลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเห็นที่ผกผันคาดไม่ถึง และการเย้ยหยัน คำพูดที่ขัดแย้งกับความรู้สึกที่ควรจะเป็น ความไม่ลงรอย การล้อเลียนและการเลียนแบบ การเล่นสำนวนและการเปรียบเทียบ การกล่าวเกินจริงหรือน้อยกว่าที่เป็นจริง ความกลัวหรือช่วงเวลาที่น่าสงสาร การทำให้มนุษย์เปลี่ยนเป็นสัตว์หรือสิ่งของที่ไม่ถูกต้องตามกาลเทศะ และลักษณะที่ตัวการ์ตูนไม่สังเกตแต่ผู้อ่านรู้ ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้ นอกจากทำให้ทราบถึงเนื้อหาสาระของการ์ตูน และกลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูนแล้ว จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจการวิเคราะห์ภาษาประกอบภาพการ์ตูนในหนังสือพิมพ์รายวัน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยที่ใช้ในหนังสือพิมพ์รายวันต่อไป

คำสำคัญ: การ์ตูน, กลวิธีการสื่อความหมาย, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

Abstract

This research with the objectives of the link to content analysis and communication strategies of comics from Thairath newspaper. Data in analysis is a cartoon from the Thairath newspaper by (Somchai Katunyutanun) and Sai (Sakda Saeeiaw) between August 2554 to February 2557 amount 853 copies. The concept in this research. This concept is about the classification Caricature, by Kanokporn Chantharamongkol, Theera Thanyaphiboon and the concept of communication in order to convey humor by Phrasobchoke Nawaphanphipat by referring to (Polly Keener)

This result showed that the content of the cartoon from Thairath newspaper have subject matter from high to low as follows The content of political, social, economic, aspect of international relations and cultural and education content. The section strategies of communication assembly language of the cartoon from Thairath newspaper by that include descending comment that is unexpected and ridicule the inverse the words that conflict with the feeling that should be In compatibility Mimicry and imitation The pun and comparison Exaggeration or less true fear or a pathetic moments to change the human are animals or things. Incorrect according to propriety. And the manner in which the cartoon characters don't notice but readers Know respectively. The result of this research In addition to know the content of the cartoon and strategies for communication assemble of the cartoon and this research will be useful to those interested in assemble analysis of the cartoon in daily newspaper and the following can be utilized in learning or teaching in Thai language subject that used in a daily newspaper.

Keywords: Cartoon, Strategy of Communication, Thairath Newspaper

1. บทนำ

วรรณกรรมการ์ตูนเป็นการสื่อสารวิธีการหนึ่ง เพื่อที่จะบอกเล่าเรื่องราวแก่ผู้รับสารให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ ด้วยลีลาท่าทางของตัวละครภาพในการพูด การออกเสียง การใช้ภาษาไปภาษาท่าทาง ซึ่งเป็นการโต้ตอบหรือเผชิญหน้ากันระหว่างผู้พูดและผู้ฟังโดยตรง

การ์ตูนเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งสร้างสรรค์และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาวะทางอารมณ์ของผู้อ่าน ส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการและลดภาวะความเครียดของจิตใจได้ดี การ์ตูนเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความพิเศษในตนเอง เป็นสื่อที่เข้าใจง่าย มีเสน่ห์และสื่อสารได้รวดเร็ว สื่อสารกับผู้อ่านได้ทุกเพศทุกวัย บทบาทของการ์ตูนมุ่งเน้นสร้างความบันเทิง ตลกขบขันให้แก่ผู้อ่าน การ์ตูนมีการเปลี่ยนแปลงไป พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ถือว่าเป็นวรรณกรรมที่ทันสมัย

นอกจากนี้ภาพการ์ตูนเป็นการแสดงออกทางศิลปะ ซึ่งใช้รูปภาพถ่ายทอดเรื่องราวหรือภาพการ์ตูน ถูกถ่ายทอดออกมาโดยที่มีหรือไม่มีตัวอักษรบรรยายก็ได้ เป็นสื่อสัญลักษณ์บอกเรื่องราวความคิดของผู้เขียนได้ วัชรพงศ์ หงส์สุวรรณ (2545: 3) กล่าวไว้ว่า “การ์ตูนมีบทบาทมากในปัจจุบัน สามารถแทรกไปในทุกสถานที่ ทุกโอกาส ไม่ว่าจะหนังสือ ภาพยนตร์หรือแม้กระทั่ง งานในโฆษณาต่าง ๆ การที่เราได้ดูภาพการ์ตูน หรือภาพยนตร์การ์ตูน ทำให้คลายความเครียด การ์ตูนสร้างความสุข ความสนุกและรอยยิ้มให้กับผู้คนมาหลายสมัยแล้ว”

ประชาชนทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัยสามารถเข้าใจเรื่องราว และภาพของการ์ตูนได้โดยไม่ต้องอาศัยการตีความเพราะการ์ตูนเป็นสื่อที่เข้าใจง่าย การ์ตูนมีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรามากขึ้น เพราะการ์ตูนมีอยู่ทั่วไป เช่น ในหนังสือพิมพ์ เครื่องใช้ในบ้านเครื่องประดับต่าง ๆ เป็นต้น เหตุที่การ์ตูนเป็นที่นิยมชมชอบของคนทั่วไปคงเป็นเพราะความเข้าใจง่ายเป็นพื้นฐานสำคัญ มีผู้กล่าวกันว่าการ์ตูนเป็นภาษาสากลของโลกที่ทุกคนสามารถเข้าใจได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ปัญญาสูงแต่อย่างใด ยิ่งสำหรับเด็ก ๆ ด้วยแล้ว การ์ตูนเป็นเชื้อแห่งจินตนาการอันวิเศษสุดเป็นห้องสมุดที่บรรจุสรรพวิชาไว้มากมาย (สนธิ แคร่กระโทก, 2533: 1)

การ์ตูนประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและมีความหมายบางประการแตกต่างไปจากการ์ตูนทั่วไป นั่นคือ การ์ตูนล้อเลียนในหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีมานานแต่ครั้งอดีตซึ่งในปัจจุบันค่อนข้างจะมีความสำคัญและได้รับความนิยมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการ์ตูนของ “ชัย ราชวัตร ชุต ผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน” “การ์ตูนเซี่ย” ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ การ์ตูน “ขาประจำ โดย ขวด” “การ์ตูน ของ พลังกร” ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ การ์ตูน “ของ พล ชุต หนูนากับป่าแจ่ม และย่าใหญ่” “การ์ตูน ของ แจ้” ในหนังสือพิมพ์ข่าวสด ลักษณะสำคัญของการ์ตูนล้อเลียนในหนังสือพิมพ์รายวัน คือ เป็นการสื่อสารหรือบันทึกเหตุการณ์ด้วยภาพและข้อความในลักษณะตลกขบขัน ประชดประชัน เสียดสี ล้อเลียน ชัย ราชวัตร ได้กล่าวถึงการ์ตูนล้อเลียนไว้ว่า ลักษณะหรือบทบาทของการ์ตูนล้อเลียน คือสิ่งที่แสดงข้อคิดเห็นให้ออกเป็นภาพ กล่าวคือ แทนที่เราจะนำเสนอหรือวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาข่าวไปเป็นลายลักษณ์อักษรตามปกติ กลับเปลี่ยนมาใช้ภาพการ์ตูนอธิบายความหมายของเรื่องแทน ความสำคัญของการเขียนการ์ตูนล้อเลียนนั้น ผู้เขียนมิได้ใช้เวลาทั้งหมดเน้นไปที่อาภักดิ์ของตัวการ์ตูน แต่อยู่ที่การใช้เวลาคิดและแนวทาง การแสดงออกที่ดี การจะได้ความคิดที่สร้างสรรค์หรือมุขของการ์ตูน (Gags) นั้น

คอลัมน์การ์ตูน “ผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน” ของชัย ราชวัตร หรือนายสมชัย กัตัญญุตานนท์ และคอลัมน์การ์ตูนของเซีย หรือนายศักดา แซ่เอียว เป็นคอลัมน์การ์ตูนที่ผู้อ่านการ์ตูนให้ความสนใจ ซึ่งเป็นการตูนการเมือง ที่ได้รับความสนใจจากผู้อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยนำเอาประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม มานำเสนอเป็นการ์ตูน เพื่อให้ผู้อ่านลดความเครียดต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ มุ่งนำเสนอเรื่องราวในมุมมองที่แตกต่างและ ให้ความบันเทิงแก่ชีวิต เป็นการ์ตูนล้อเลียน ประชดประชันเสียดสี นำเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยนำเหตุการณ์ต่าง ๆ มาสะท้อนตามแนวความคิดของผู้แต่ง มุ่งที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ขัน ซึ่งผู้อ่านก็ย่อมได้รับความบันเทิงจากการอ่านการ์ตูน

วรรณกรรมการ์ตูนในหนังสือพิมพ์เป็นวรรณกรรมที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์และเป็นวรรณกรรมสร้างสรรค์ มุ่งที่จะให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีสุขภาพจิตที่ดี เป็นวรรณกรรมที่ช่วยจรรโลงใจ โดยมีการนำเสนอเรื่องราวประเด็นร้อนแรงทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจและอื่น ๆ มาเสนอในอีกด้านหนึ่ง ซึ่งสร้างความตลกขบขันให้แก่ผู้อ่าน เป็นวรรณกรรมประเภทการ์ตูนล้อเลียนที่มีกลวิธีในการนำเสนอที่แยบยลและแฝงไว้ด้วยข้อเท็จจริงที่มีต่อเหตุการณ์และเรื่องราวเหล่านั้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ภาพการ์ตูนในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557 เพื่อเป็นการศึกษาเนื้อหาสาระของการ์ตูนและกลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูน ที่สอดแทรกอยู่ในภาพลายเส้นการ์ตูนการเมืองของนักเขียนการ์ตูน และเรียบเรียงเป็นงานวิจัย งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงเนื้อหาสาระและกลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
2. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557 โดยศึกษาการ์ตูนของชัย ราชวัตร (สมชัย กัตัญญุตานนท์) และเซีย (ศักดา แซ่เอียว) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้

- 1.1 รวบรวมภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557 จำนวน 853 ฉบับ มีภาพการ์ตูนทั้งหมด จำนวน 1.705 ภาพ

1.2 การจัดหมวดหมู่ของข้อมูล นำภาพการ์ตูนที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มาจัดกลุ่มตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน และหนังสือพิมพ์

1.4 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1.5 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ และงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษา

1.6 การตรวจสอบข้อมูล โดยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาสาระของภาพการ์ตูน ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

2.1.1 วิเคราะห์เนื้อหาสาระของภาพการ์ตูนในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ด้านการเมืองการปกครอง
- 2) ด้านสังคม
- 3) ด้านเศรษฐกิจ
- 4) ด้านการเมืองต่างประเทศ
- 5) ด้านความเชื่อ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการศึกษา

2.2.2 วิเคราะห์กลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูนในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในประเด็นต่อไปนี้

- 1) คำพูดหรือความเห็นที่ผกผันคาดไม่ถึงและการเย้ยหยัน
- 2) คำพูดที่ขัดแย้งกับความรู้สึกที่ควรจะเป็น
- 3) ความไม่ลงรอยกัน
- 4) การล้อเลียนหรือการเลียนแบบ
- 5) การเล่นสำนวนและการเปรียบเทียบ
- 6) การกล่าวเกินจริงหรือน้อยกว่าที่เป็นจริง
- 7) ความกลัวหรือช่วงเวลาที่น่าสงสาร
- 8) การทำให้มนุษย์เปลี่ยนเป็นสัตว์หรือสิ่งของ
- 9) ความไม่ถูกต้องตามกาลเทศะ
- 10) ลักษณะที่ตัวการ์ตูนไม่สังเกตแต่ผู้อ่านรู้

3. การนำเสนอข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย โดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ซึ่งผลการวิเคราะห์จะแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557) ตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ปรากฏผลการศึกษาด้านเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ทั้งหมด 5 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ตารางที่ 1 เนื้อหาของการ์ตูน

ประเภทเนื้อหาการ์ตูน	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านการเมืองการปกครอง	1,021	59.88
1.1 ด้านการเมือง	806	47.27
1) ผู้นำทางการเมือง	442	25.92
2) นักการเมือง	190	11.14
3) ผู้นำประเทศ	112	6.56
4) คณะรัฐมนตรี	62	3.63
1.2 ด้านการปกครอง	206	12.08
1) อำนาจเผด็จการ	95	5.57
2) กฎหมาย	85	4.98
3) ประชาธิปไตย	26	1.52
2. ด้านสังคม	392	22.99
2.1 ปัญหาสังคม	144	8.44
2.2 ปัญหาศีลธรรม	103	6.04
2.3 ปัญหาความไม่ชอบธรรมในสังคม	88	5.16
2.4 ปัญหาอาชญากรรม	57	3.34
3. ด้านเศรษฐกิจ	190	11.14
3.1 ปัญหาสินค้า	97	5.68
3.2 ปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศ	71	4.16
3.3 ปัญหาปากท้องของประชาชน	13	0.76
3.4 ปัญหาแรงงาน	9	0.52
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	63	3.69
4.1 ผลกระทบประเทศไทยโดยตรง	44	2.58
4.2 ผลกระทบต่อชาวโลกโดยรวม	19	1.11
5. ด้านวัฒนธรรมและการศึกษา	39	2.28
5.1 วัฒนธรรม	31	1.81
1) ความเชื่อ	17	0.99
2) ศาสนา	10	0.58
3) ประเพณี	4	0.23
5.2 การศึกษา	8	0.46
รวม	1,705	100

จากตารางที่ 1 แสดงถึงเนื้อหาของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมี 5 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เนื้อหาด้านการเมืองการปกครอง เนื้อหาด้านสังคม เนื้อหาด้านเศรษฐกิจ เนื้อหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื้อหาด้านวัฒนธรรมและการศึกษา ตามลำดับ

การวิเคราะห์เนื้อหาด้านการเมืองการปกครองพบ 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านการเมืองและการปกครอง ด้านการเมืองปรากฏดังนี้ ผู้นำทางการเมือง นักการเมือง ผู้นำประเทศ คณะรัฐมนตรี และด้านการปกครองปรากฏผลดังนี้ อำนาจเผด็จการ กฎหมาย ประชาธิปไตย ตามลำดับ

การวิเคราะห์เนื้อหาด้ว้สังคมพบ 4 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาสังคม ปัญหาศีลธรรม ปัญหาความไม่ชอบธรรมในสังคม ปัญหาอาชญากรรม ตามลำดับ

การวิเคราะห์เนื้อหาด้ว้เศรษฐกิจพบ 4 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาสินค้า ปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศ ปัญหาปากท้องของประชาชน ปัญหาแรงงาน ตามลำดับ

ด้ว้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศพบ 2 ประเด็น ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศส่งผลกระทบต่อชาวโลกด้ว้ส่วนรวม ตามลำดับ

ด้ว้วัฒนธรรมและการศึกษา พบ 2 ประเด็น ได้แก่ ด้ว้วัฒนธรรมและการศึกษา ด้ว้วัฒนธรรม ปรากฏดังนี้ ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี ตามลำดับ

ในที่นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอตัวอย่างภาพการ์ตูนที่แสดงเนื้อหาในด้ว้ต่าง ๆ ได้แก่ เนื้อหาด้านการเมืองการปกครอง เนื้อหาด้านสังคม เนื้อหาด้านเศรษฐกิจ เนื้อหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื้อหาด้านวัฒนธรรมและการศึกษา ตามลำดับ

1. ภาพการ์ตูนที่แสดงเนื้อหาการปกครอง ในประเด็นที่เกี่ยวกับภาพการ์ตูนที่แสดงถึงบุคคล หรือภาพแสดงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ด้านกฎหมาย ดังด้ว้ตัวอย่าง

(เชื้อ (นามแฝง) ไทยรัฐ 2555: 3), ภาพประกอบที่ 1 2555 ปีม้งกรทอง คณองศึค

จากภาพประกอบที่ 1 2555 ปีมังกรทอง คชนองศึก ด้านการปกครอง ประเด็นกฎหมาย ว่าด้วยเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550 ด้วยชื่อภาพว่า “2555 ปีมังกรทอง คชนองศึก” ในภาพก็เป็นการแห่แหนมังกร หรือเซียมังกร อย่างที่เราเคยเห็น แต่แทนที่จะล่อด้วยแก้วอย่างเคย คุณเซียร์เปลี่ยนเป็น ล่อมังกรด้วยพานรัฐธรรมนูญ มีคำว่า แก้ว รธน. 50 ฉบับหน้าแหลมพินดี ส่วนตามตัวมังกรก็มีข้อความ “ไม่เอา รธน.เผด็จการ” “ลบล้างผลพวงจากรัฐประหาร 19 ก.ย. 59” จากการ์ตูนและข้อความ โดยเฉพาะชื่อของภาพแล้ว มองว่า ปีนี้ปี 2555 เป็นปีแห่งการทำศึกเพราะมังกรทอง คชนองศึก และศึกที่ว่านั้นก็คือศึกแก้รัฐธรรมนูญ... แต่การแก้รัฐธรรมนูญ เป็นเรื่องของการแก้กฎหมาย ที่ใช้ในการปกครองประเทศ เป็นเรื่องของการแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง กระทำด้วยเหตุด้วยผล ตามสายตาของคุณเซียร์ หรือแม้แต่ นักสื่อสารมวลชน กลับกลายเป็นต้องกลายเป็นศึกไปได้... และดูเหมือนจะต้องเป็นศึกที่จะต้องชนะคะคานกันให้ได้เสียด้วย

มุมมองแนวคิด เซียร์แสดงทัศนะว่าการเมืองปี 55 จะมีการพยายามผลักดันให้มีการแก้รัฐธรรมนูญให้สำเร็จ

2. ภาพการ์ตูนที่แสดงเนื้อหาด้านสังคม ในประเด็นที่เกี่ยวกับภาพการ์ตูนที่แสดงถึงบุคคลหรือภาพแสดงเหตุการณ์ที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม อันเป็นปัญหาความเสื่อมโทรมของสังคมโดยทั่วไป เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านศีลธรรม ดังตัวอย่าง

(เซียร์ (นามแฝง) ไทยรัฐ 2556: 3)

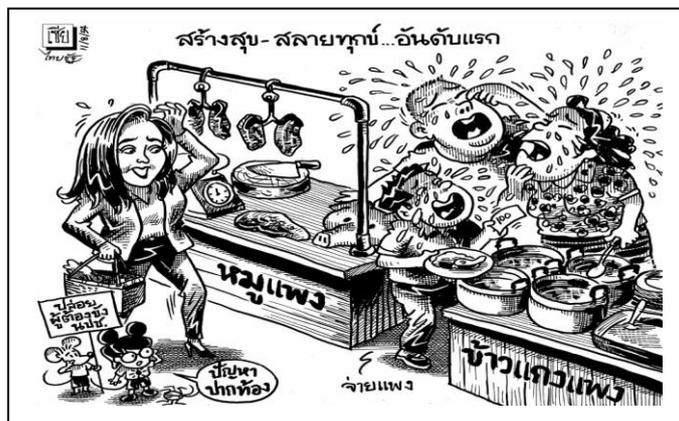
ภาพประกอบที่ 2 ตำรวจคนเดียวที่ยังยืนอยู่ เมื่อตำรวจไม่มีโรงพัก

จากภาพประกอบที่ 2 ตำรวจคนเดียวที่ยังยืนอยู่ เมื่อตำรวจไม่มีโรงพัก ด้านสังคม ประเด็นปัญหาศีลธรรมเป็นการแสดงปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ของนักการเมือง หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล จากรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรียมาเป็นรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้มีการเปิดโปงการทุจริตคอร์รัปชันในครั้งนี้นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มีการ

ว่าจ้างบริษัทเอกชน เข้าไปสร้างโรงพักทั่วประเทศ แต่ไม่แล้วเสร็จ มีการละทิ้งงาน ได้มีการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นจำนวนมาก

มุมมองแนวคิด เชียแสดงทัศนะว่าในขณะที่มีการก่อสร้างโรงพักทดแทนอยู่นั้นหลายแห่งมีการล่าช้า หลายแห่งผู้รับเหมาทิ้งงาน จะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับความเดือดร้อนในการทำงาน บางแห่งต้องอาศัยพื้นที่ของวัดเป็นสถานที่ ทำการแทนนั้น แต่ยังคงมีตำรวจอีกประเภทหนึ่งที่ไม่ได้รับความเดือดร้อนต่อกรณีดังกล่าว คือหุ่นตำรวจจราจรหรือจำเลย ที่ยืนปฏิบัติหน้าที่ตามท้องถนนอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

3. ภาพการ์ตูนที่แสดงเนื้อหาด้านเศรษฐกิจ ในประเด็นที่เกี่ยวกับภาพการ์ตูนที่แสดงถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจปัญหาปากท้องของประชาชน ดังตัวอย่าง

(เชีย (นามแฝง) ไทยรัฐ 2554: 3)

ภาพประกอบที่ 3 สร้างสุข สลายทุกข์ อันดับแรก

จากภาพประกอบที่ 3 สร้างสุข สลายทุกข์ อันดับแรก ด้านเศรษฐกิจ ประเด็นปัญหาปากท้องของประชาชน เป็นภาพที่แสดงถึงปัญหาปากท้องของประชาชน ซึ่งภายหลังจากที่มีการปรับค่าแรงขั้นต่ำให้เป็นสามร้อยบาท ส่งผลให้ ข้าวของเครื่องใช้ มีราคาแพงตามไปด้วย ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนในทุกภาคส่วน

มุมมองแนวคิด เชียแสดงทัศนะว่าภายหลังจากที่ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เข้ามาเป็นรัฐบาล สิ่งที่จะต้องแก้ไขโดยเร็ว คือ ปัญหาเศรษฐกิจที่ข้าวของราคาแพง

4. ภาพการ์ตูนที่แสดงเนื้อหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในประเด็นที่เกี่ยวกับภาพการ์ตูนที่แสดงถึงบุคคล ที่เกี่ยวข้องหรือภาพแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อชาวโลกโดยส่วนรวม ดังตัวอย่าง

(เซีย (นามแฝง) ไทยรัฐ 2556: 3)

ภาพประกอบที่ 4 ปีนี้ช่วยกันคิดบวกนะคะพี่น้อง

จากภาพประกอบที่ 4 ปีนี้ช่วยกันคิดบวกนะคะพี่น้อง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อชาวโลกโดยรวม จากภาพคือ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และนายสุรพงษ์ โตวิจักษณ์ชัยกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ซึ่งได้รับมอบหมายพร้อมนายวีรชัย พลาศรัย เอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นหัวหน้าคณะต่อสู้คดีปราสาทเขาพระวิหาร เป็นเหตุการณ์ที่เกิดกระแสปัญหาขึ้นที่บริเวณพื้นที่ทับซ้อน เขาพระวิหาร เนื่องจากทางกัมพูชา ได้เสนอให้เขาพระวิหารเป็นมรดกโลก และได้เกิดกระแสคัดค้านจากกลุ่มชาวมือง ที่คิดต่างจากรัฐบาล เนื่องจากมองว่า จะเป็นการสูญเสียพื้นที่ทับซ้อน 4.6 กิโลเมตร ทำให้ทางกัมพูชาต้องเสนอเรื่องไปยังศาลโลก เพื่อพิจารณาอีกครั้ง และในขณะเดียวกันมีความพยายาม มุ่งประเด็นความผิดไปยัง นายพนมดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ในรัฐบาลยุค พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีต นายกรัฐมนตรีที่ลงมติยินยอมให้กัมพูชา ดำเนินการเสนอให้เขาพระวิหารเป็นมรดกโลก

มุมมองแนวคิด เซียแสดงทัศนะว่าคนส่วนใหญ่เชื่อว่าการที่กัมพูชายื่นเรื่องยกปราสาทเขาพระวิหารเป็นมรดกโลกนั้นเกิดจากความยินยอมของรัฐบาลที่กำกับโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ในยุครัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช อดีตนายกรัฐมนตรี และมีนายพนมดล ปัทมะ เป็นรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งส่งผลถึงรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี กรณีกัมพูชาร้องให้ศาลโลก ตีความพื้นที่รอบตัวปราสาทจำนวน 4.6 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ทับซ้อน

5. ภาพการ์ตูนที่แสดงเนื้อหาด้านวัฒนธรรม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูนที่แสดงถึงบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีดังกล่าว

7. ความกลัวหรือช่วงเวลาที่น่าสงสาร	27	1.58
8. การทำให้มนุษย์เปลี่ยนเป็นสัตว์หรือสิ่งของ	15	0.87
9. ความไม่ถูกต้องตามกาลเทศะ	15	0.87
10. ลักษณะที่ตัวการ์ตูนไม่สังเกตแต่ผู้อ่านรู้		
รวม	1,705	100

จากตารางที่ 2 แสดงถึงกลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ตามลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเห็นที่ผกผันคาดไม่ถึงและการยับยั้ง คำพูดที่ขัดแย้งกับความรู้สึกที่ควรจะเป็น ความไม่ลงรอย การล้อเลียนและการเลียนแบบ การเล่นสำนวนและการเปรียบเทียบ การกล่าวเกินจริงหรือน้อยกว่าที่เป็นจริง ความกลัวหรือช่วงเวลาที่น่าสงสาร การทำให้มนุษย์เปลี่ยนเป็นสัตว์หรือสิ่งของ ความไม่ถูกต้องตามกาลเทศะ และลักษณะที่ตัวการ์ตูนไม่สังเกตแต่ผู้อ่านรู้ ตามลำดับ

จากผลการวิจัยภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557) ที่พบมี 2 ประเด็น ได้แก่ เนื้อหาของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และกลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมี 5 ประเด็นตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ เนื้อหาด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเนื้อหาด้านวัฒนธรรมและการศึกษา ส่วนกลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ตามลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเห็นที่ผกผันคาดไม่ถึงและการยับยั้ง คำพูดที่ขัดแย้งกับความรู้สึกที่ควรจะเป็น ความไม่ลงรอย การล้อเลียนและการเลียนแบบ การเล่นสำนวนและการเปรียบเทียบ การกล่าวเกินจริงหรือน้อยกว่าที่เป็นจริง ความกลัวหรือช่วงเวลาที่น่าสงสาร การทำให้มนุษย์เปลี่ยนเป็นสัตว์หรือสิ่งของ ความไม่ถูกต้องตามกาลเทศะ และลักษณะที่ตัวการ์ตูนไม่สังเกตแต่ผู้อ่านรู้ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาการ์ตูน จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีความหลากหลายในการนำเสนอ โดยมีการนำเสนอประเด็นทางการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ วัฒนธรรมและการศึกษา มาแนะนำเสนอเป็นภาพการ์ตูนเพื่อให้ผู้อ่านลตทอนความเครียดต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ มุ่งนำเสนอเรื่องราวในมุมมองที่แตกต่างและให้ความบันเทิงแก่ชีวิต เป็นการ์ตูนล้อเลียน ประชดประชันเสียดสีนำเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557) ที่พบมี 2 ประเด็น ได้แก่ เนื้อหาของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และกลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งพบว่าเนื้อหา

ของภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีเนื้อหาสาระครบทั้ง 5 ประเด็น และเนื้อหาด้านกลวิธีการสื่อความหมายครบทั้ง 10 ประเด็น แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาการ์ตูน จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีความหลากหลายในการนำเสนอ โดยมีการนำเสนอประเด็นทางการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ วัฒนธรรมและการศึกษามานำเสนอเป็นภาพการ์ตูน เพื่อให้ผู้อ่านลดทอนความเครียดต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ มุ่งนำเสนอเรื่องราวในมุมมองที่แตกต่าง และให้ความบันเทิงแก่ชีวิต เป็นการ์ตูนล้อเลียน ประชดประชันเสียดสีนำเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

จากผลการศึกษาภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557) สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัวคำ บุญจันทร์ (2543, หน้า บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ภาษาประกอบการ์ตูนล้อเลียนในหนังสือพิมพ์รายวัน” ซึ่งพบว่าในส่วน ของมุกของการ์ตูนที่ใช้สื่อความหมาย จำแนกได้ 10 ประเภท ได้แก่ มุกความเห็นที่ผกผันคาดไม่ถึง มุกการกล่าวเกินจริง มุกการเล่นสำนวนและเปรียบเทียบ มุกขัดแย้งกับความรู้สึที่ควรจะเป็น มุกการทำให้มนุษย์เป็นสัตว์หรือสิ่งของ มุกความไม่ลงรอยกัน มุกลักษณะการ์ตูนไม่สังเกตแต่ผู้อ่านรู้ มุกความไม่ถูกต้องตามกาลเทศะ มุกความกลัวหรือช่วงเวลาที่น่าสงสาร มุกการล้อเลียนและการเลียนแบบ ซึ่งสอดคล้องกับกลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน ในมุกตลกจากหนังสือการ์ตูนของสำนักพิมพ์บันลือสาส์นจำนวน 4 ประเภท นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี พนเจริญสวัสดิ์ (2529, หน้า 226 - 228) ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์การ์ตูนของชัย ราชวัตร ชูดีผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน ช่วงปี พ.ศ. 2521 - 2523” ซึ่งพบว่า เป็นการ์ตูนที่มุ่งแสดงความคิดเห็นทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจโดนผ่านน้ำเสียง ล้อเลียน ถากถาง เสียดสีเย้ยหยัน และประชดประชัน การ์ตูนชุดนี้เสนอเรื่องราวจบลงในแต่ละวัน โดยมีวิธีการนำเสนอโครงเรื่อง ลักษณะเช่นเดียวกับเรื่องสั้นที่จบอย่างหักมุมพลิกความหมาย จึงทำให้น่าสนใจและน่าติดตาม โดยการปูพื้นนั้นจะเป็นข่าวและเหตุการณ์ที่พาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ซึ่งจะเป็นข่าวที่ชาวบ้านสนใจ ส่วนข่าวหักมุมตอนจบเสนอข่าวทางการเมืองและเศรษฐกิจซึ่งเป็นจุดที่มุ่งเสนอข้อคิดเห็น การพลิกจนทำให้ให้เกิดอารมณ์ขัน และได้รับความคิดเห็นที่คมคาย จึงทำให้การ์ตูนชุดนี้น่าสนใจ เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ นวรัตน์ อนุสรณ์ศรีเจริญ (2543, หน้าบทคัดย่อ) เรื่องวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบทกวีจาก นิตยสารชายหัวเราะรายสัปดาห์ ปี พ.ศ. 2541 พบว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันมากที่สุด รองลงมาคือการทำให้อับเรื่องแบบผิดความหมาย การลวงให้คิด การใช้ตรรกวิทยาผิด ๆ การบรรยายหรือพรรณนาอย่าง ตรง ๆ การเสียดสี การกำหนดให้บุคคลในเรื่องตีประสบการณ์ ผิด การสร้างเรื่องให้เกินจริง การทำให้เป็นเรื่องเพศ ส่วนกลวิธีที่ผู้เขียนใช้น้อยที่สุด คือการใช้สัญลักษณ์ แสดงให้เห็นว่ากลวิธีการสร้างอารมณ์ขันยังคงใช้รูปแบบเดิมคงเดิมจะใช้รูปแบบใด มากน้อยกว่ากันนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งผู้เขียนมักจะนำ เหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมต่าง ๆ หรือการหยิบเอา

เรื่องใกล้ตัวมาเขียน เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลในหลายด้าน และยังได้รับความตลกขบขันในการอ่านหนังสือการ์ตูนมากยิ่งขึ้นด้วย ดังนั้นอารมณ์ขันหรือความตลกขบขันในงานวรรณกรรมต้องเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ วนิดา บำรุงไทย (2544, หน้า 81 – 88) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมล้อและวรรณกรรมเสียดสีที่ดีนั้น จะต้องสามารถสร้างอารมณ์ขันได้ในระดับหนึ่ง และวรรณกรรมล้อนั้น ๆ ต้องมีความขบขันในตัวเอง ไม่ว่าจะโดยภาษาและเนื้อหา ด้วยเชิงการสร้างอารมณ์ขันของผู้ประพันธ์

ภาพการ์ตูนเป็นเสมือนภาพสะท้อนเหตุการณ์ความเป็นไปของสังคมในช่วงเวลานั้น ซึ่งมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในสังคมเป็นแนวทางในการดำเนินเรื่อง รวมทั้งมีการแทรกแนวคิดของผู้เขียนที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น ฉะนั้นภาพการ์ตูนที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์จึงเป็นรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองที่สะท้อนบทบาทการแสดงความคิดเห็นอีกรูปแบบหนึ่งของสื่อมวลชน อันเป็นบทบาทการเสนอความคิดเห็นทางอ้อม ทำให้สังคมได้รับทั้งข่าวสารและความบันเทิงไปพร้อม ๆ กัน ถึงแม้ว่าข้อมูลที่ได้รับจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับการบรรยายเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นเท่านั้น ดังนั้นการ์ตูนการเมืองจึงเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมการเมืองมาช้านาน จากอดีตจนถึงปัจจุบันและจะยังคงมีต่อไปอีกอย่างไม่จบสิ้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557) สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาประกอบภาพการ์ตูนในหนังสือพิมพ์ได้
2. การศึกษาเนื้อหา และกลวิธีการสื่อความหมายของภาพการ์ตูน ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (ระหว่างเดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้
3. ควรมีการศึกษาภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในปีอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร จันทรมงคล. (2542). “วิเคราะห์คำสร้างภาพจากหนังสือพิมพ์รายวัน”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาตรี พนเจริญสวัสดิ์. (2529). “วิเคราะห์การ์ตูนของชัย ราชวัตร ชุดผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน ช่วงปี 2521–2523”. **ปริญญาานิพนธ์**: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ธีระ ธีญไพบูลย์. (2543). “การวิเคราะห์กระบวนการประตู่ข่าวสารการ์ตูนการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย”. **วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บัวคำ บุญจันทร์. “วิเคราะห์ภาษาประกอบการ์ตูนล้อเลียนในหนังสือพิมพ์รายวัน”. **ปริญญา
มหาบัณฑิต**: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัชรพงศ์ หงษ์สุวรรณ. (2544). **การวาดภาพการ์ตูน**. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- วิไล สมพันธ์. (2536). “การวิเคราะห์วาทกรรมรายการ จส.สนทนา”. **วิทยานิพนธ์นิเทศ
ศาสตร์มหาบัณฑิต**. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท แคร่กระโทก. (2533). “การประเมินคุณค่าหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นสำหรับวัยรุ่นที่แปลเป็น
ภาษาไทย”. **ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** สาขาบรรณารักษศาสตร์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมจิตร เตชะบัณฑิต. “วิเคราะห์ป้ายโฆษณา”. **วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต**.
กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Eco, U. **Theory of Semiotics**. Bloomington: Indiana University Press, 1976.
- Fiske, J. **Introduction to Communication**. London: Methuen, 1993.
- Guy, Cook. **The Discourse of Advertising Intermedia**. Robert K, Adey, Donal
G, Ellis Routledge London: 1992.
- Teun A. Van Dijk. “**The Study of Discourse**”. London: Sage, C. 1997 V.1.)